

На пошану професора Федора Григоровича Турченка



Про ювіляра, доктора історичних наук, професора, Заслуженого діяча науки і техніки України Федора Григоровича Турченка, писати одночасно і просто, і складно. Просто – тому що Федір Григорович є людиною справжньою і монолітною, у своєму світогляді, принципах, позиції, діях і вчинках. Він – Справжній Українець, Справжній Науковець, Справжній Патріот, Справжній Педагог, Справжній Громадський Діяч. І слово справжній у всіх цих поняттях, у контексті особистості ювіляра, треба писати з великої літери. Саме так, тому що все це відповідає дійсності.

Складно про Федора Григоровича писати, тому що в усіх своїх напрямках діяльності і творчості він має реальні, конкретні і багаточисельні досягнення. І є небезпека щось пропустити, щось забути, про щось не згадати і не написати. Успішність ювіляра базується на багаторічній, повсякденній, конкретній праці, постійних роздумах, ваганнях, консолідації думок і суджень, їх співставленні і детальному аналізі. Але досягнення наступної вершини ніколи для професора Турченка не означало досягнення кінцевої точки. Він завжди йшов, йде і буде рухатись тільки вперед, заради нових досягнень, нового піку.

Життя і творчість Федора Григоровича міцними зв'язками, часом і досягненнями пов'язані із Запорізьким національним університетом. Тут він відбувся як науковець європейського рівня, як фундатор наукової школи, завідувач кафедри новітньої історії України. Він реалізував себе, як високоефективний і авторитетний декан історичного факультету, яким керував протягом 14 років. У складний для університету час Федір Григорович взяв на себе, за наполяганням колективу, обов'язки першого проректора. Це було мужнім рішенням, яке зцементувало команду патріотів, фахівців, які взяли на себе відповідальність за відродження авторитету і сутності Запорізького національного університету.

Наукова школа професора Турченка вражає своїми досягненнями. Особистий науковий доробок Федора Григоровича, його авторитет у наукових колах України дозволили історикам ЗНУ безпосередньо брати участь у створенні сучасної, модерної історії нашої країни. Це складний процес, непростий вибір. І саме Федір Григорович і

його наукові досягнення є орієнтиром для всіх запорізьких науковців-істориків. 10 монографій, 8 підручників, понад 200 наукових статей і публікацій, сотні виступів на наукових конференціях і зібраннях – все це сухі цифри, які створюють зменшену уяву про Турченка-науковця. Але сухі цифри не можуть передати новаторський зміст цього доробку, його актуальність і глибину. Тут треба навести тільки один приклад – підручники з історії України для 10-11 класів, які побачили світ на початку 1990-х років. Це була бомба!

Особливою гордістю Запорізького національного університету, історичного факультету, особисто професора Турченка, є спеціалізована вчена рада із захисту дисертацій докторського і кандидатського рівня, яка була започаткована ще у 1992 році. Авторитетність, відповідальність, вимогливість і доброзичлива атмосфера цієї ради є багато у чому віддзеркаленням особистості самого Федора Григоровича. Тому не є випадковим той факт, що у 2013 році сам міністр освіти і науки часів президента Януковича Д. Табачник заперечував проти продовження терміну дії спецради з історії у ЗНУ тільки тому, що її очолював Турченко. Колишній міністр, який був апологетом «руського мира» в Україні, не міг погодитись з поглядами і досягненнями визначного науковця і справжнього патріота своєї Батьківщини Федора Турченка. Колективу історичного факультету університету вдалось тоді зберегти спецраду, а ювіляр порадував широке коло читачів і науковців новими роботами з сучасної історії України, які стали реальною відповіддю колишньому міністру у їх багаторічній дискусії щодо стратегічного вибору українського народу.

Професора Турченка завжди з великою вдячністю згадують і вітають тисячі його колишніх студентів, аспірантів і здобувачів. За його безпосереднього керівництва було підготовлено і захищено 10 докторських і 20 кандидатських дисертацій. Географія діяльності науковців, підготовлених за його участю, поширюється далеко за межі Запоріжжя, це – вся Україна. Але всі вони пам'ятають Федора Григоровича, як надзвичайно відповідального і делікатного наукового керівника. Він ніколи не рекомендував до захисту роботу, яка не досягла тієї планки, яку встановив для себе професор Турченко.

У громадсько-політичній діяльності ювіляр завжди має свою сформовану, аргументовану, патріотичну позицію. Він ніколи не боявся йти проти течії, виступати проти злочинів влади, саме у ті періоди, коли за це громадяни України зазнавали переслідувань і репресій. Запорізький Майдан складно було уявити без постаті і виступів професора Турченка. Колишні урядовці від Януковича у Запоріжжі вважали його ідеологом місцевого Майдану. А він вірив у перемогу ідеалів Революції Гідності і робив свою справу, як і продовжує її робити у наші дні.

І дай Боже, щоб на українській землі було більше таких людей, як Федір Григорович Турченко! Многії йому літа!

***М.О. Фролов,
доктор історичних наук, професор,
ректор Запорізького національного
університету***